

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.936/2017/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. ... pártfogó ügyvéd (cím) által képviselt **felperes neve** (cím) felperesnek - a dr. Kolozsvári Renátó ügyintézője mellett eljáró Dr. Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda (cím.) által képviselt **alperes neve** (cím) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása és okirat kiadása iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 5.P.20.548/2015/33. szám alatti ítélete ellen a felperes által 40. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla a tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmet elutasítja.

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 2 700 (Kettőezer-hétszáz) forint általános forgalmi adót tartalmazó 12 700 (Tizenkettőezer-hétszáz) forint perköltséget.

A le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli.

A pártfogó ügyvéd díját az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

A felperes, mint adós, valamint az alperes jogelődje, az '**alperes jogelődje**', mint kölcsönadó 2009. október 19. napján HIT-.....09 szám alatt devizaalapú, változó kamatozású kölcsönszerződést kötöttek egy O. V. típusú kishaszon-gépjármű finanszírozása érdekében. A szerződés szerint a hitelező 1 400 000 forint kölcsönt nyújtott, a kölcsönszerződés mértékadó devizaneme svájci frank volt, a THM értéke 27,6 %, a futamidő 56 hónap. A felek normál devizakonstrukció szerinti elszámolásban állapodtak meg, mely szerint az adós a kamatváltozást és árfolyamváltozást az alperesi jogelőd hirdetménye szerinti gyakorisággal köteles megfizetni.

Az alperes a devizaalapú hitel igénybevételével járó kamat- és árfolyamkockázatról a felperest külön írásba foglalt kockázattartó nyilatkozatban tájékoztatta, mely szerint a törlesztőrészlet devizában van meghatározva, de forintba kerül átszámításra, így árfolyam-különbözet keletkezik, ha változik az adott deviza forintba viszonyított árfolyama a szerződéskötéskor érvényes mértékadó árfolyammal szemben. Rögzítette, hogy a deviza árfolyamának jövőbeni változása kiszámíthatatlan,

az árfolyamváltozásra vonatkozó általános tájékoztatás a szerződés mellékletét képező üzletszabályzat „árfolyamváltás I. és árfolyamváltás II.” fogalmai alatt található. Az árfolyamváltás miatt bekövetkezett fizetési kötelezettségről az alperes a fizetési értesítő árfolyamkülönbözet elszámolása címszó alatt értesíti a felperest. Ezen külön íven szövegezett kockázatfeltáró nyilatkozatot a felperes 2009. október 19. napján aláírta.

A kölcsönszerződés 2. pontja szerint az egyedi kölcsönszerződésben nem szabályozott kérdéseket a szerződés elválaszthatatlan részét képező **jogelőd neve** hitelezési tevékenységére vonatkozó üzletszabályzat HIT Gd/2009.08.03. tartalmazza. A 3. pontban a felperes kijelentette, hogy az egyedi kölcsönszerződésben, annak elválaszthatatlan részét képező opciós szerződésben, valamint az üzletszabályzatban és hirdetményben foglaltakat megismerte, megértette, azokat a szerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismerte el, az üzletszabályzat átvételét a szerződés aláírásával nyugtázta.

Az ekként a kölcsönszerződés részét képező HIT Gd/2009.08.03. szám alatti üzlet-szabályzat 7. pontja rendelkezett a normál devizakonstrukcióról akként, hogy ha a mértékadó devizanem nem forint, a kölcsönbe vevő a kamatváltozás és árfolyam-változás I.-t a hitelező hirdetménye szerint köteles megfizetni.

Az üzletszabályzat I.17. pontja szerint mértékadó devizanem az egyedi kölcsön-szerződésben meghatározott devizanem, az árfolyam (I.20. pont) a T. Zrt. által mértékadó devizanemre „MTB deviza árfolyamon” jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam. Az üzletszabályzat I.21. pontja rögzíti a rendkívüli árfolyam esemény fogalmát az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedésében a mértékadó árfolyamhoz képest.

Az üzletszabályzat I.22. pontja tartalmazza a mértékadó árfolyam definícióját, míg I. 23.a) pontja árfolyamváltás I., a I.23.b) pont árfolyamváltás II. megnevezéssel rögzíti az érvényesített árfolyam változás számításának módját, az V.4. pont pedig lehetővé teszi annak kiterhelését kölcsönbe vevőre. Az üzletszabályzat VI.5. pontja szerint, amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt mértékadó devizanem nem magyar forint, a kölcsönszerződés devizaalapú kölcsönszerződés, mely esetben a kölcsönbe vevő vállalja a mértékadó devizanem és forint közötti árfolyamváltásból eredő kockázatot. Az árfolyamváltás lehetséges mértéke euró esetében a mindenkor intervenció sávnagyság alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az euró keresztárfolyamának változása.

A felek a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettség biztosítására opciós szerződést is kötöttek a finanszírozással érintett gépjárműre, melynek 8. pontja szerint a hitelező vételi jogát abban az esetben gyakorolhatta, ha a kölcsönbe vevő a hivatkozott kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontban az esedékességet követő 15 napon belül akár részben vagy egészben nem tett eleget fizetési kötelezettségének, továbbá, ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra került. A szerződés 11. pontjában a felek megállapodtak, hogy a hitelező az opciós jog gyakorlására vonatkozó nyilatkozat megtételével együtt megszerzi a gépjármű tulajdon-jogát, függetlenül attól, hogy a kölcsönbe vevő a nyilatkozatban megjelölt határidőben és módon a gépjármű átadására vonatkozó kötelezettségének eleget tett-e.

A szerződés 5. pontja szerint a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt gyakorolhatta a hitelező.

A felperest a szerződés aláírásakor a leánya, L. F.né, valamint néhai házastársa, L. J. is elkísérte, a szerződés aláírása előtt a szerződéses okiratokat a felperes leánya is átnézte. A felperes olvasni és - saját nevének leírásán túl - írni nem tud, erről azonban az alperesi jogelődöt nem tájékoztatta, az iratok felolvasását nem kérte. A szerződés aláírását megelőzően a felektől független személy által a szerződés a felperes részére felolvasásra ezért nem került.

A peres felek 2011. augusztus 9. napján a szerződés akként módosították, hogy 2011. augusztus 16. napjától ún. fix deviza konstrukcióra tértek át: azaz megállapodtak, hogy az árfolyamváltozás I. elszámolása a futamidő végén történik, a fizetendő árfolyam-változás I. esetén a futamidő azonos törlesztőrészletek mellett meghosszabbodik.

Az alperes jogelőd a kölcsönszerződést 2014. július 29. napján azonnali hatállyal felmondta, az opciós jogát e napon gyakorolta.

Az alperes a szerződés kapcsán a 2014. évi XL. törvény (elszámolási törvény) szerinti elszámolást nem készítette, mivel vitatta a szerződés fogyasztói jellegét. A felperes ugyanakkor ezzel kapcsolatosan Pénzügyi Békéltető Testület eljárását nem kérte.

A felperes keresetében kérte annak megállapítását, hogy a felek közötti kölcsön-szerződés érvénytelen, a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását és az alperes kötelezését 1 011 853 forint megfizetésére. Hivatkozott arra, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázati elemet is tartalmazó 3., 4. és 10. pontjai tisztességtelenek. Kérte továbbá a szerződés fogyasztói jellegének megállapítását és az ehhez kapcsolódó elszámolás megejtését, valamint kérte az alperes kötelezését a gépjármű törzskönyvének kiadására.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes keresetét elutasította, kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 64 250 forint perköltséget, megállapította, hogy a le nem rótt kereseti illetéket, valamint a pártfogó ügyvéd díját az állam viseli.

Rögzítette, hogy bár a felperes írni-olvasni nem tud, a szerződés feltételeit részére a felektől független, ügyletkötésben érdektelen kívülálló személy nem magyarázta el. A Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 218. § (2) bekezdése, valamint a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 210. § (1) bekezdése alapján megállapította, hogy a szerződés érvényességéhez kötelező alakszerűség, mégpedig jelen esetben közokirati vagy teljes bizonyító erejű magánokirati forma volt szükséges. Ezt a formai követelményt azonban a bírói gyakorlat szerint kielégíti, ha az írástudatlan fél a szerződést kézjeggyével ellátja és a kézjegynek tőle származását két tanú aláírásával igazolja. Jelen perben ez megtörtént, azaz a kötelező írásbeliség követelménye nem sérült.

A felperes tisztában volt azzal, hogy kölcsönszerződést köt, ismerte az önerő, kölcsön összegét, a kölcsönszerződés célját, futamidejét, valamint azt is, hogy a szerződés svájci frank alapú, bizonyos fokú ismeretei voltak a szerződés árfolyam eleméről is. Kiemelt jelentőséget tulajdonított annak, hogy a szerződést a szerződő feleken kívül álló, felperes érdekkörébe tartozó személy, a felperes lánya is megismerte aláírása előtt.

A Ptk. 4. § (1) bekezdése alapján utalt arra, hogy jóhiszemű, kölcsönösen együttműködő és tisztességes eljárás mellett a felperes akkor hivatkozhat saját írástudatlanságára, ha azt előzetesen jelezte és az okiratot ennek ellenére nem olvasták fel.

Megállapította, hogy a felek közötti szerződés fogyasztói szerződés: a kölcsönt a felperes nyugdíjasként, magánszemélyként igényelte, a perben nem nyert bizonyítást, hogy a gépjármű használatának elsődlegesen gazdasági célja lett volna.

Rögzítette, hogy a kölcsönszerződésnek a kereseti kérelemmel érintett 3. pontja a felperes hivatkozásával szemben nem az árfolyamkockázattal kapcsolatos kikötés.

A szerződés 4. pontja a hitelező egyoldalú kamat, költség és díjmódosításra vonatkozó jogát és annak szabályait rögzíti, mely kérdést a 2014. évi XXXVIII. törvény 4. §-a már rendezte, ezért az erre való utalás alaptalan.

A bank külön íven szövegezett kockázatteltáró nyilatkozatot is készített, melyet a felperes aláírt, a kockázatteltáró nyilatkozat, valamint a szerződés részét képező üzlet-szabályzat vonatkozó részei az átlagos fogyasztó számára is világosan, érthetően és kellő részletességgel magyarázzák meg az árfolyamváltás mibenlétét, a kockázat lényegét, a változás kiszámíthatatlanságát. Tájékoztatást adnak arról, hol tekinthető meg az aktuális árfolyam, utalnak arra, hogy az árfolyamváltásra vonatkozó általános tájékoztató és az elszámolás szabályai az üzletszabályzatban hol találhatóak. A Ptk. 4. § (1) bekezdése alapján a fogyasztó felperestől is elvárható volt, hogy a szerződéses okiratot alaposan áttanulmányozza, szükség esetén az egyes, általa nem értett rendelkezésekről további tájékoztatást kérjen, ennek elmulasztása a Ptk. 4. § (4) bekezdése alapján a kölcsönbe vevő terhére esik. Az alperes tájékoztatási kötelezettségének eleget tett, a perben nem került bizonyításra, hogy az írásbeli tájékoztatás mellett alperes képviselőjében eljáró személytől olyan konkrét és hitelt érdemlőnek tűnő tájékoztatást kapott, melyből alappal gondolhatta, hogy az árfolyam-kockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége, illetve bizonyos mértékig korlátozott.

A felperes törzskönyv kiadására irányuló kereseti kérelme tekintetében rögzítette, hogy az alperes az opciós jogát a szerződéskötéstől számított 5 éven belül az azonnali hatályú felmondással egyidejűleg gyakorolta. Utalt arra is, hogy a szerződés részét képező üzletszabályzat V.6. pontja szerint a gépjármű törzskönyvét az alperes akkor volt köteles kiadni, hogyha a kölcsönbe vevő valamennyi szerződéses kötelezettségét teljesítette, ezt azonban a felperes az eljárás során nem bizonyította.

A perköltségről a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 78. § (1) bekezdése alapján rendelkezett, a felperes személyes költségmentességére tekintettel megállapította, hogy a le nem rótt illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdés és 14. §-a alapján az állam viseli. A pártfogó ügyvéd díját a 2003. évi LXXX. törvény 11/A. § (2) bekezdése szerint szintén az állam köteles viselni.

Az ítélettel szemben a felperes nyújtott be fellebbezést, melyben elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását kérte azzal, hogy az ítélet tábla az alperest kötelezze 1 011 853 forint tőke és járulékaival visszafizetésére, valamint a XXX-000 forgalmi rendszámú gépjármű törzskönyvének kiadására. Másodlagosan kérte az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását figyelemmel a további nagy terjedelmű bizonyítás szükségességére.

Kérte továbbá, hogy az ítélet tábla a tárgyalást függessze fel az Európai Unió Bíróság előtt C-51/17., C-126/17. és C-38/17. szám alatt folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig.

Állította, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a Ptk. 218. § (2) bekezdésében és a Pp. 196. § (3) bekezdésében foglaltakat. Önmagában az nem teszi érvényessé a hibás magánokiratot, hogy a felperes a szerződést meg kívánta kötni, nincs annak sem jelentősége, hogy a szerződés aláírása előtt a lánya abba belelapozott, hiszen nem állapítható meg, hogy a szerződést vele ismertette, ám amennyiben ez megtörtént volna, az sem felelne meg a törvényi előírásnak. Nem állapítható meg az sem, hogy a szerződés aláírása előtt az alperesi képviselő a szerződést ismertette

volna, azonban az sem felelne meg a törvényi előírásnak. Utalt arra, hogy az alperesi képviselőnek az ő közlése nélkül is észlelnie kellett volna, hogy nem tud olvasni.

Álláspontja szerint figyelmen kívül hagyta az elsőfokú bíróság, hogy a törvényes elszámolási kötelezettségét az alperes nem teljesítette, a jelen eljárásban eszközölt elszámolás keretében kellett volna elszámolni javára az alperes által tisztességtelenül felszámított árfolyamrést, illetve egyoldalú kamatemelést.

Állította, hogy a külön íven szövegezett kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmi szempontból nem felel meg a vonatkozó jogszabályi előírásoknak, az csak figyelem-felhívásnak tekinthető. A felvilágosítás csak akkor tekinthető világosnak és egyértelműnek, ha az árfolyamkockázat áthárítása kapcsán tartalmazza ezen szerződési feltétel gazdasági indokait, a többi szerződési feltétellel való összefüggését, kapcsolatát, az árfolyamváltozás okát és sajátosságait és annak hatásait a szerződés egyes törlesztő-részletére vonatkozóan. A tájékoztatásból ki kell derülnie, hogy az árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül emelkedhet, az árfolyamváltozás iránya és mértéke előre nem állapítható meg, és ha annak nincs felső határa, az árfolyamváltozás lehetősége valós.

Az ítélet hatályon kívül helyezése iránti fellebbezési kérelme kapcsán utalt arra, hogy a jogkövetkezmények levonása szükséges a fentiekben jelzett indokok miatt, így olyan nagyfokú bizonyítás lefolytatása indokolt, melyre a másodfokú eljárás keretében nem kerülhet sor.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, annak helytálló jogi indokai alapján. Kiemelte, hogy felperesnek kellett volna jeleznie, ha igényli a szerződés teljes felolvasását, a Ptk. 4. §-a értelmében saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki nem hivatkozhat. Állította, hogy az üzlet-szabályzat rendelkezéseiből, a választott devizakonstrukció mértékadó devizanemének megjelöléséből, illetőleg kockázatfeltáró nyilatkozatból megfelelő értelmezés mellett egyértelműen megállapítható volt, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár.

A tárgyalás felfüggesztése ellen kifejezetten tiltakozott.

A felperes tárgyalás felfüggesztése iránti kérelme nem alapos.

Az Európai Unió Bíróság előtt C-38/17. ügyszám alatt folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárásban feltett kérdés annak eldöntésére irányul, hogy összeegyeztethető-e az uniós joggal az olyan tagállami szabályozás, mely nem teszi kötelezővé a fogyasztóval szerződő fél számára a szerződés érvényességéhez, hogy a szerződés elsődleges tárgyát képező szerződési feltételt - ide értve a devizaalapú hitel folyósítási deviza árfolyamát is - még a szerződést megelőzően ismertesse a fogyasztóval, megengedi, hogy azt csak akkor közölje utólagosan, amikor a fogyasztó már visszavonhatatlan kötelezettséget vállalt a szerződés teljesítésére.

A C-126/17. szám alatt folyó előzetes döntéshozatali eljárásban azt vizsgálják, hogy a 93/13. EKG irányelvben is megfogalmazott világossági és érthetőségi követelmények szempontjából tisztességtelennek minősül-e az a szerződési feltétel, mely a szerződés-kötéskor csak a finanszírozási igény forint összegét tartalmazza, míg a svájci frank összeget tájékoztató jelleggel közli, a kölcsön összegének meghatározását pedig a feltételek teljesítéséhez köti. A szerződés tárgyának meghatározatlanságára alapított felperesi keresetet annak elkésztése okán az elsőfokú bíróság 32/I. alatti végzésével a Pp. 146/A. § (1) bekezdése alapján helytállóan elutasította, ezen hivatkozás a másod-fokú eljárás tárgyát nem képezi, ezért ezek az előzetes döntéshozatali eljárások nem képezik a perben meghozandó döntés előkérdését.

Az Európai Unió Bíróság előtt C-51/17. ügyszám alatt folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás részben annak eldöntésére irányul, hogy az elszámolási törvényekre is tekintettel jelenleg is vizsgálható-e az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési kikötés tisztességtelensége,

amennyiben az vizsgálható, a nyújtott tájékoztatásnak mire kell kiterjednie. Az ítéltábla álláspontja szerint azonban e kérdésben a 93/13. EGK irányelv értelmezése a Kúria kérdése nyomán a C-26/13. szám alatti ítéletben megtörtént, az Európai Unió Bírósága által adott értelmezés pedig beépítésre került a Kúria 2/2014. számú jogegységi határozatba. Az árfolyamkockázatot telepítő szerződési rendelkezés tisztességtelenségére irányuló kereseti kérelem a nemzeti és uniós jog alapján a nemzeti bíróság által eldönthető, az uniós jog további értelmezésre e körben nem szorul. Az elsőfokú bíróság az árfolyamkockázatot telepítő szerződési rendelkezések tisztességtelenségének megállapítására irányuló felperesi keresetet érdemben vizsgálta.

Az ítéltábla mindezekre tekintettel a felperes tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmét a tárgyalás felfüggesztésének egyes kérdéseiről szóló 3/2005. (XI.14.) PK-KK közös véleményben foglaltakra is figyelemmel elutasította, ezen döntésével szemben a Pp. 155. § (3) bekezdése alapján a fellebbezésnek nincs helye.

A felperes fellebbezése nem alapos.

Az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást a kereset eldöntéséhez szükséges mértékben feltárta, abból helytálló jogi következtetésekre jutott, az elsőfokú eljárás során lényeges eljárási szabálysértés, mely az eljárás megismétlését indokolná, nem történt. A felperes fellebbezésében foglaltakkal szemben a lefolytatott bizonyítás alapján megállapított tényállás további kiegészítésre nem szorult, erre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján volt indokolt.

Az elsőfokú bíróság részletesen vizsgálta a felperes által a Ptk. 218. § (2) bekezdése, illetőleg Pp. 196. § (3) bekezdésének felhívásával állított érvénytelenségi okot.

Ezzel kapcsolatban az ítéltábla rámutat, hogy jelen perben a Pp. 73/A. § (1) bekezdés b) pontja alapján a jogi képviselő kötelező volt, ekként jelen perre is irányadó volt a Pp. 146/A. § (1) bekezdése, mely szerint a felperes keresetét az alperes érdemi ellenkérelme előadását követő 30 napon belül változtathatta csupán meg. A felperes a Debreceni Járásbírósághoz benyújtott keresetében kizárólag a gépjármű törzskönyvének kiadása iránt terjesztett elő kereseti kérelmet, majd 9. sorszám alatt kereseti kérelmét felemelve hivatkozott arra is, hogy tisztességtelenek a szerződés azon rendelkezései, melyek lehetővé tették a szerződés futamidejének meghosszabbítását, tisztességtelen a szerződéshez kapcsolódó üzletszabályzat 8. és 23. pontja. A Debreceni Járásbíróság hatáskörének hiányát állapította meg és a pert áttette a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Debreceni Törvényszékhez, ahol a felperes 3. sorszám alatti előkészítő iratában kereseti kérelmét akként tartotta fenn, hogy kérte az alperes kötelezését a gépjármű törzskönyvének kiadására, valamint az alperest illető opciós jog hatósági nyilvántartásból való törlésére, valamint kérte annak megállapítását, hogy a szerződés-nek az árfolyamkockázatra vonatkozó 3., 4. és 10. pontjai tisztességtelenek, melyek következtében a szerződés ezen rész vonatkozásában érvénytelen. Az alperes ezen módosított kereseti kérelemre vonatkozó érdemi ellenkérelmét 2015. augusztus 3. napján 6. sorszám alatt előterjesztette. A felperes kereseti kérelemként csak a 2016. június 21. napján megtartott tárgyaláson hivatkozott arra, hogy a kölcsönszerződés a Ptk. 218. § (2) bekezdésébe ütközésre tekintettel érvénytelen, ezen kereseti kérelmét tehát a Pp. 146/A. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn túl terjesztette elő, az érdemben nem volt vizsgálható.

Rögzíti ugyanakkor az ítéltábla, hogy amennyiben a felperes ezen hivatkozása érdemben vizsgálható lenne, az akkor sem lenne alapos a következőkre tekintettel.

A perben tényként volt megállapítható, hogy a szerződés tartalmát a tanúk egyike vagy a hitelesítő személy a felperes részére nem magyarázta el, így a szerződés a Pp. 196. § (3) bekezdésében

foglaltaknak nem felel meg. Az is tényként volt megállapítható ugyanakkor, hogy a felperes nem tájékoztatta arról az alperes képviselőjében eljáró személyeket, hogy a szerződésben, az ahhoz kapcsolódó üzletszabályzatban, illetőleg kockázatteljesítő nyilatkozatban foglaltakat elolvasni nem tudja. A feleket a Ptk. 4. § (1) bekezdése szerint együttműködési kötelezettség terheli, minden lényeges körülmény tekintetében tájékoztatási kötelezettségük van a Ptk. 277. § (5) bekezdésére figyelemmel. A felperesnek a jóhiszemű joggyakorlás körében is kötelessége lett volna felhívni a hitelező képviselőjében eljáró személy figyelmét arra, hogy a szerződés elolvasására képtelen. A felperes állításával ellentétben önmagában abból, hogy a szerződést annak aláírása előtt a gyermeke is átolvasta, az alperes javára eljáró személyeknek még nem kellett arra következtetniük, hogy írásra-olvasásra képtelen, a felperes erre maga is először csupán a szerződés megkötését követő mintegy 6 év elteltével hivatkozott. A felperes a Ptk. 4. § (1) bekezdése, illetőleg 277. § (5) bekezdése szerinti együttműködési kötelezettségét sértette meg, amikor nem tájékoztatta az alperes nevében eljáró személyeket arról, hogy olvasásra képtelen, ennek hiányában az alperes csupán a Hpt. 210. § (1) bekezdésének megfelelő alakítású szerződést kötött a felperessel. Megállapítható tehát, hogy az ekképpen alakilag hibás szerződés kizárólag a felperes eljárásának következménye, a Ptk. 4. § (4) bekezdése szerint saját felróható magatartására előnyök szerzése végett, azaz a szerződésből eredő kötelezettségeitől való szabadulás érdekében a felperes nem hivatkozhat. A felperesnek a Ptk. 218. § (2) bekezdésére, illetve Pp. 196. § (3) bekezdésére hivatkozása a fentiek szerint tehát nem vezethet a felperes keresetének megfelelő ítélet meghozatalára. E körben a bíróság utalni kíván a Kúria Pfv.VI.21.819/2009/3. szám alatti, illetőleg a BH1994. 362. és BH1993. 296. szám alatt közzétett eseti döntésben írtakra.

A kölcsönszerződés felperes fellebbezésében ismételtén sérelmezett 4. pontja körében az ítélet táblája szükségesnek találta rögzíteni, hogy - ahogyan az elsőfokú bíróság erre helytállóan rámutatott - az egyoldalú kamat-, költség- és díj módosításra vonatkozó jogot kikötő szerződési feltétel tisztességtelensége a 2014. évi XXXVIII. törvény 4. § (1) bekezdése szerint vélelmezett, az alperes ezen törvényi vélelmet az általa indított erga omnes hatályú perben megdönteni nem tudta. Az ezen semmis kikötés alapján teljesített kamat, kamatfelár, költség, díjemelés elszámolására ugyanakkor a 2014. évi XL. törvény rendelkezései szerint kerülhetett sor: a 6. § (1) bekezdése szerint a pénzügyi intézményt elszámolási kötelezettség terhelte, ha ezen kötelezettségének nem tett eleget, úgy az elszámolási törvény 19. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint a fogyasztó panasszal élhetett a pénzügyi intézmény felé. Amennyiben az nem vezetett eredményre, az elszámolási törvény 21. §-a értelmében a Pénzügyi Békéltető Testülethez fordulhatott, annak döntése ellen pedig az elszámolási törvény 23. §-a szerint a bíróság előtt nemperes eljárást kezdeményezhetett. Az elszámolás elmaradása, mint jogsérelem orvoslására ezen külön jogszabályban felállított önálló eljárási rend szolgált, a jelen perben eljáró bíróságnak ezért az elszámolás megejtésére hatásköre nem volt. A rendelkezésre álló adatok szerint az alperes tájékoztatta a felperest, hogy nem fog elszámolni, a felperes ugyanakkor a fentiek szerinti eljárási rendet a jogsérelem orvoslására nem vette figyelembe, az érvénytelenségi perben erre már lehetősége nem volt.

A felperes alaptalanul állította továbbá, hogy a kölcsönszerződés rendelkezései és a külön íven szövegezett ún. kockázatteljesítő nyilatkozat tartalmi szempontból nem felel meg a fogyasztó tájékoztatására vonatkozó jogszabályi előírásoknak. A Hpt. 203. § (6) bekezdése, illetőleg a 2/2014. Polgári jogegységi határozat rendelkezései szerint is, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli és az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelensége a Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem állapítható meg. A tájékoztatás megfelelősége szempontjából nem az egyedi, hanem az átlagos fogyasztó

mércéje az irányadó. A felperes helyzetében lévő fogyasztók védelmére a fentebb már hivatkozott Ptk. 218. § (2) bekezdése, illetőleg Pp. 196. § (3) bekezdése szolgál, a felperes írásra, illetőleg olvasásra képtelen voltának jelentősége a tájékoztatás milyenségének megítélése körében nincs, a felperesnek ezen állapotából sem előnye, sem hátránya nem származott. A szerződés és különösen az ahhoz kapcsolódó üzletszabályzat rendelkezései, valamint a külön íven szövegezett kockázat-feltáró nyilatkozat alapján az átlagos fogyasztó számára világosan és érthetően kiderült, hogy a szerződésben árfolyamkockázat rejlik, mely kockázatot kizárólagosan ő visel és ennek felső határa nincs, sem a szerződésből, sem az üzletszabályzatból, sem a kockázatfeltáró nyilatkozatból nem lehet arra következtetni, hogy ez az árfolyam-kockázat nem valós, bekövetkezése ne lenne reális. Az üzletszabályzat I.21. pontja kifejezetten utal arra, hogy a szerződés futamideje alatt az árfolyam akár rendkívüli mértékben is változhat. Az ún. kockázatfeltáró nyilatkozat pedig külön kiemeli, hogy a deviza árfolyamának jövőbeni változása kiszámíthatatlan, valamint azt is, hogy ennek a kockázatnak a viselésére a fogyasztó köteles. A 6/2013. Polgári jogegységi határozat indokolásának III. pontja szerint is a szerződést kötő fogyasztó kockázata az, hogy a szerződést, az annak részét képező üzletszabályzatot, illetőleg az általa is aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatot elolvassa, áttanulmányozza-e. Minimálisan elvárható továbbá a szerződést kötő fogyasztótól, hogy amennyiben nem érti az által elolvasottakat, úgy azokról tájékoztatást kérjen, ennek elmulasztása a Ptk. 4. § (4) bekezdése a kölcsönbe vevő fogyasztó terhére esik.

A felperes előadásából, illetőleg lánya tanúvallomásából is megállapítható, hogy a szerződés megkötése során félreértették a szerződésnek a fix törlesztőrészletre vonatkozó rendelkezéseit, azonban ebbéli tévedésük a Ptk. 210. § (1) bekezdése alapján csak a szerződés megtámadására adna okot abban az esetben, ha ezen tévedésüket az alperesi jogelőd okozta, illetőleg azt felismerhette volna. Erre vonatkozóan ugyanakkor adat a perben nem merült fel. Megjegyzi az ítéletábra, hogy a megtámadásra nyitva álló Ptk. 236. § (1) bekezdésében meghatározott határidőt is elmulasztotta a felperes.

A felperes ugyanakkor immár az árfolyamkockázatot megtapasztalva, annak ismeretében, hogy az árfolyam változására tekintettel a törlesztőrészlete is változik, 2011. augusztus 9. napján a kölcsönszerződést módosította akként, hogy az eredeti normál deviza konstrukció helyett az árfolyamváltozás elszámolására a havi fix konstrukciót választott azzal, hogy a módosítással nem érintett jogok és kötelezettségek tekintetében - így a szerződés devizaalapúsága tekintetében is - a kölcsönszerződés változatlan feltételekkel maradjon fenn a felek között. A Legfelsőbb Bíróság érvénytelenség jogkövetkezményeiről szóló 1/2010. (VI.28.) PK véleményének 5. pontjához fűzött indoklása szerint az érvényessé nyilvánítás esetkörébe tartozik az érvényessé válás is, amikor az érvénytelenség okát a felek maguk elhárítják, például a szerződés módosításával vagy annak megerősítésével. A felek a módosítással a kölcsön-szerződést a tartozás svájci frankban való elszámolására is kiterjedően megerősítették, a felperes a kölcsönszerződés érvénytelenségére ez okból sem hivatkozhat megalapozottan.

Megalapozatlan a felperes törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelme is, hiszen - ahogy arra az elsőfokú bíróság is helytállóan rámutatott - az alperes a szerződéskötéstől számított 5 éven belül, 2014. július 29. napján a szerződést azonnali hatállyal felmondta, a felek közötti kölcsönszerződés ekként megszűnt. Ugyanezen időpontban az alperes gyakorolta a külön szerződéssel a gépjárműre alapított vételi jogát is, a felek által megkötött opciós szerződés 11. pontja szerint ezzel a gépjármű tulajdonjogát is megszerezte a gépjármű átadásától függetlenül, ezért a perbeli gépjármű törzskönyvét jogoszerűen tartja birtokában.

Az ítéletábra ezen indoklásbeli pontosítással az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése eredményre nem vezetett, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes másodfokú eljárással felmerült költségeit, melyet az ítéletábra a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján határozott meg, annak összegét a 3. § (6) bekezdése szerint a rendelkező részben foglaltak szerint mérsékelte, figyelemmel arra, hogy az alperesi jogi képviselő a másodfokú eljárásban mindösszesen egy előkészítő iratot szerkesztett, a másodfokú tárgyaláson nem jelent meg.

A felperes személyes költségmentességére figyelemmel a le nem rótt fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján a Magyar Állam viseli.

A pártfogó ügyvéd díját a 2003. évi LXXX. törvény (Istv.) 11/A. § (2) bekezdése alapján szintén az állam viseli.

Debrecen, 2017. december 7.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Gárdosi Judit s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -